

SLOVENSKI DOM ima vsak delavnik opoldne, Urejanje: Mirko Javornik, Izdajatelj: inž. J. Sodja, Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarčič, vsi v Ljubljani, Uredništvo in uprava: Ljubljana, Konjarjeva 6, Telefon 4001 do 4006. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir.

V Ljubljani 17. avgusta 1943 - Leto VIII. - Št. 186

Bollettino di guerra 1178 LE TRUPPE DELL'ASSE RITARDANO L'AVANZATA NEMICA IN SICILIA

Un incrociatore e tre piroscafi
affondati, 16 velivoli distrutti

Comando Supremo, Bollettino N. 1178:
Le truppe italo-tedesche appoggiate ai
monti Peloritani hanno anche ieri ritardato
con azioni manovrate l'avanzata delle forze
avversarie nella zona dello Stretto di Mes-
sina.

Reparti da caccia del 4 stormo e del 21
gruppo intercettavano varie formazioni ne-
miche. Nel corso dei ripetuti scontri i no-
stri valorosi aviatori abbatterono 5 Spitfire
e 3 Curtiss. In audaci attacchi a con-
vogli nel Mediterraneo occidentale nostri
aerosiluranti colavano a picco due piroscafi
da 12 mila tonnellate, mentre un mer-
cantile di medio tonnellaggio raggiunto da
affare esplodeva. Nelle acque della Sicilia
velfvelli da combattimento danneggiavano
gravemente 2 trasporti per complessive 9000
tonnellate. Sulle attrezzature portuali di Bi-
serta aerei italiani hanno sganciato nume-
rose bombe.

Tre nostri velivoli non sono ritornati al-
la base.

All'alba di ieri nostre motosiluranti, al
comando del capitano di vascello Francesco
Mindelli da Livorno, si portavano ardita-
mente all'attacco di una formazione navale
britannica presso capo Spartivento Cala-
bro ed affondavano un incrociatore leggero.

Incurioni sono state compiute su Vite-
rbo, Novara e nuovamente questa notte su
Milano. Ad opera delle artiglierie contra-
eree l'avversario perdeva 4 apparecchi a
Viterbo e 3 a Milano dove i danni risultano
gravi. Un altro bombardiere cadeva nel din-
torni di Cagliari colpito dal tiro delle batte-
rie della difesa.

Generale AMBROSIO.

OSNE ČETE ZADRŽUJEJO NASPROTNIKOV PRITISK NA SICILIJU

Vojno poročilo št. 1178 — Ena križarka in trije parniki potopljene —
16 letal sestreljenih — Letalski napadi na Viterbo, Novaro in Milan

Vrhovno poveljstvo — vojno poročilo
št. 1178:

Italijansko-nemške čete, oprte na Pelori-
tanske gore, so včeraj s spretnimi nastopi
zadrževale napredovanje nasprotnikovih sil
na področju Messinske ožine.

Lovski oddelki iz 4. roja in 21. skupine
so prestrezali razne nasprotnikove oddelke.
Med večkratnimi spopadi so naši hrabri
letalci zbili 5 letal vrst »Spitfire« ter tri
letala vrst »Curtiss«.

Naša torpedna letala so v držnih na-
padih na ladijske sprevoje po zahod-
nem Sredozemskem morju na me-
stu potopila 2 parnika z 12.000 tonami,
trgovski parnik srednje mere, ki ga je
ujel torpedo, so je pa razletel.

V siciliskih vodah so bojna le-
tala hudo poškodovala 2 prevozniki ladji
skupno 9000 tonami. Italijanska letala so
vrgla številne bombe na pristaniške na-
prave v Biseri.

Tri naša letala se niso vrnila v oporišče.
Včeraj ob zori so se naše motorne tor-
pedovke pod poveljstvom kaplana bojne
ladje Francesca Mindelli iz Livorna spu-
stile v drzen napad na angleški pomorski
odderek blizu rta Spartivento v
Calabriji ter potopile lahko križarko.

Letalski napadi so bili izvedeni na
Viterbo, Novaro in ponoči spet na
Milano. Po zaslugi protiletalskega topni-
štva je nasprotnik izgubil 4 stroje v Vi-
terbu ter 3 v Milanu, kjer je škoda huda.
Se en bombnik je padel v okolici Cagliari, za-
det po strelih obrambnega topništva.

Rim, 17. avg. s. O bojih, ki potekajo zdaj
na Siciliji, piše Mednarodna poročevalska
agencija:

Med zadnjimi poskusi za obkolitev in za
zlom italijansko-nemških črt vzdolž obrežne
ceste so angleško-ameriški oddelki prišli na
doseg nekaterih nemških postojank. Nemški
vojaki so pustili nasprotnika, da je napredo-
val po vsej širini bojišča, potem pa so ga
spravili pod hud ogenj ter mu povzročili
znatne izgube.

Amerikance je v istem času zgrabil čelni
ogjen italijanskega topništva. Ta dvojni na-
pad jih je presenetil in so ob koncu trdih
krajnih bojov morali ozemlje izprazniti.
Dolu napadalec so se posredilo ulti ognju
branilcev, druge pa, ki jih je siloviti boj
hudo prizadel, so zajeli.

Po višinah na srednjem odseku bojišča
nasprotnikovi oddelki, ki jim poveljuje ge-
neral Patton, niso mogli na razjednem in s
tisoč ovrati posejanem ozemlju uporabiti
skupin svojih oklepni vozil ter so morali

nastope omejiti na sunke pehote, ki jih je
podpiral topniški ogenj.

Medtem skuša nasprotnik preurediti last-
ne vrste. Letalski ogledniki branilcev so ugo-
tovili, da so prvo kanadsko pehotno divizijo,
ki je včeraj dajala sile za napad, morali
umakniti zaradi zelo hudih izgub, ki jih je
imela do zdaj. Kanadski ujetniki zatrjujejo,
da je divizija na bojiščih južno od Nebro-
dskih gora izgubila okoli 60–70 odstotkov svo-
jega števila.

Na vzhodnem predelu siciliskega bojišča,
ki se razteza od Etne pa do obale, ne poro-
čajo o pomembnejših nastopih. Montgomery-
jeve čete se omejujejo zlasti na to, da stiska-
jo svoje vrste in uporabljajo rezerve.

Kakor poroča snodi ista agencija, je od-
delek nemških bojnih letal pred vzhodno si-
cilsko obalo, in sicer prav pred Catanio pre-
stregel veliko število nasprotnikovih izkre-
sov.

Ogorčeni boji pri Bjelgorodu

Neuspeli sovjetski poskusi pri Vjazmi, Bjeliju
in južno od Ladoškega jezera — Hud odpor proti
sovražnemu pritisku na severnem sicilskem odseku

Hitlerjev glavni stan, 17. avgusta. Nem-
sko vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo
tole uradno vojno poročilo:

Ob kubanskem mostišču in ob srednjem
Doncu so se ponesrečili krajevalni sovražni
sunki.

Na odseku pri Bjelgorodu so bile so-
vjetske čete, ki so napadale vedno znova v
zaporednih valovih, po nemških grenadirjih
odbiti iz bližine v ogorčeni borbi. Proti-
napadi oklepni oddelkov vojske in SS so
prodirli globoko v bok sovražnih napadal-
nih skupin, izmed katerih jih je bilo več
obkoljenih in uničenih.

Medtem ko je zahodno od Orla sovjet-
ska napadalna sila popustila, so sovjetske
čete podvlekle svoja prizadevanja, da bi s
podporo oklepni sil, protiletalskega topni-
štva in močnih oddelkov topništva prodirle
pri Vjazmi, Bjeliju in južno od Ladoškega
jezera. Tudi tukaj so se vsi napadi pene-
srečili ob odločnem odporu naših pehotnih
in oklepni divizij.

Povsod, kjer so sovjetske čete napadale,
so zopet utrpeli najtežje izgube moštva in
blaga. Uničenih je bilo 193 sovjetskih oklep-
nikov. Oddelki bojnih letal in stirmoglavcev
so zlasti na srednjem odseku podpirali v
težkih bojih zapleteno vojsko z uspešnimi
napadi proti sovražnim vrstam na pohodu
in izhodnim postojankam.

Medtem ko na južnem odseku siciliskega
mostišča ni bilo bistvenega bojnega delo-
vanja, se je ojačil sovražni pritisk na se-
vernem odseku.

Nemška podmornica je potopila ob se-
vernem obali Sicilije v drzen napadu ame-
riško križarko tipa »Brooklyn«, ki je bila
močno zavarovana po rušilih.

Pri prodorih sovražnih letalskih oddel-
kov nad zasledeno zahodno ozemlje so nem-
ški letalci in protiletalsko topništvo v za-
dnjih 24 urah sestrelili 16 letal, pretežno
težkih bombnikov. Nadalnjih 5 sovražnih
letal je bilo sestreljenih v letalskih bitkah
nad Atlantikom.

Manjše število sovražnih nadlegovalnih
letal je preteklo noč priletelo nad severno
Nemčijo.

Mesto in pristanišče Portsmouth so v
pretekli noči oddelki nemških bojnih letal

napadli pri dobri vidnosti iz nizke višine
z velikim številom rušilnih in zažigalnih
bomb.

Berlin, 17. avgusta. s. Črna, na kateri
sovjetske čete najhujše pritiskajo, se vleče
južno od Bjelgoroda do Vjazme. Ni izključe-
no, da se bo ta črta še podaljšala, ko se bodo
zbrale nove sile pri Bjeliju. S tem bi bila
bojna črta več ko 600 km dolga, pravi voja-
ški dopisnik nemške uradne agencije, ko po-
pisuje položaj na vzhodnem bojišču. V veliki
poletni bitki, ki se je razvila v poslednjih
tednih, je edini odsek, kjer še vlada neko
zatišje, v bližini Ilmenskega jezera. Strahot-
ni boj, ki divja na vsem bojišču, je zdaj pa
zdaj posebno hud na tem ali onem kraju,
jasno pa je, da se bliža višku. Boljševiške

valnih edinice. Nemška letala so se tako
spustila v napad ter potopila 2 vozila za iz-
krcavanje, naloženi s čelami, ter 2 posebni
plovili, na katerih so bili tanki in topovi.
Utemeljena je domneva, da so se druge, hudo
zadete nasprotnikove edinice pozneje potopile.
Nemški piloti so nadaljevali napad z
majhne višine ter nehali s njim šele, ko so
porabili prav vse strelivo.

Odprava posebnega sodišča za Dalmacijo

Rim, 17. avg. s. Uradni list je včeraj
objavil okle vrhovnega poveljnika oboro-
ženih sil z dne 9. avgusta 1943, s katerim
se odpravlja posebno sodišče pri vladi Dal-
macije in se sojenje krivcev v smislu raz-
glasa od 24. oktobra 1942 prenaša na vojna
vojaška sodišča v skladu z njihovo pri-
stojnostjo.

Nemški letalski uspehi

Berlin, 17. avgusta. s. Meseca julija so
nemški letalci, protiletalsko topništvo in od-
delki vojske na vsem vzhodnem bojišču
uničili 3016 sovjetskih letal. S tem številom,
ki je rekordno za enomesečno uničenje
letal, se število zbitih sovjetskih letal v
prvem polletju letošnjega leta dviga na
9494, od začetka vojne pa na 43.642 letal.

POŽRTVOVALNO DELO ITALIJANSKEGA LOVSKEGA LETALSTVA

Rim, 17. avg. s. Italijansko lovsko letal-
stvo posega dan za dnem v boj s svojim ju-
naštvom in varuje pas Messinske morske oži-
ne, udeležuje se pa tudi trdih bojov v zraku
za varstvo italijansko-nemških čet, ki so za-
pletene v hude spopade na vzhodnem delu
Sicilije. Zmerom so s skrajno odločnostjo
meče proti sovražniku, ki stalno nastopa s
silami, ki so številčno veliko močnejše. Že
v soboto so letalci v ponovnih spopadih zbili
čest »Spitfirejev«. Siloviti boji so se ponovili
tudi včeraj in vnoči so si letalci 4. roja pod
vodstvom junaškega polkovnika Francosa
zaslužili osembo v uradnem vojnem poro-
čilu. Skupaj z njimi so se izkazali tudi letalci
21. skupine, ki so se že v Rusiji pod povelj-
stvom majorja Foschinija postavili z odlič-
nimi nastopi in so poželi veliko sijajnih
zmag.

Prva skupina lovcov, ki je odletela na
napad na patrlni polot, se je v zvezi številnih
premoči nasprotnika zapodila v oddetek 26
»Spitfirejev«, jih odločno zapletla v boj in
s strojnimi ognjem uspešno zbila šest letal.
Posebno važno pa je bilo srečanje, ki ga je
doživela neka druga lovska skupina s skupino
13 »Spitfirejev«, 12 »P. 46«, 6 »Lockheadov«
in 2 »Beaufighterja«. V silnem spopadu, ki
se je močno zavlekel in je prinesel veliko
dramatičnih trenutkov, je bilo zadetih zbitih
pet »Spitfirejev«, 8 »P. 46« pa večkrat za-
detih, tako da je treba tri izmed njih imeti za

izgubljene, ostalih osem pa je bilo uspešno
prerazstanih s strojnimi. Od petih zbitih
»Spitfirejev« sta dva treščila na tla blizu
Vibo Valentia, trije pa v morje na naspro-
tnem pasu pri Rosario in Reggio Calabria.

Tudi letalski torpedniki so med svojimi
tridimi in številnimi nastopi dosegli nove
uspehe. Razen petrolejske ladje, ki je bila
uničena v noči na 15. avgust po kapitanu
Faggioniju, ki je s tem vrzel svoje 24. tor-
pedo, so v noči na 16. avgust drugi junaški
letalci napadli nasprotnikov pomorski pro-
met vzdolž francoske Severne Afrike in do-
segli pomembne uspehe. Prvi napad je ob
12.13 izvedel kapitan Giuseppe Cimiti na pa-
rik z 12.000 tonami, ki je plul sredi ladijske-
ga sprevoja sedmih enot, deset milj od oba-
le blizu rtiča Boucaron. Letalci so opazili,
da se je torpedo razletel ob ladji in da je
posadka hip nato začela ladjo zapuščati, kar
pomeni, da je bila tako hudo poškodovana,
da jo je treba pristiti med izgubljene. Drug
torpednik pod poveljstvom poročnika Vezia
Terzija je ob 2.46 torpediral parnik prav
tako 12.000 ton. Ta ladja je bila v velikem
ladijskem sprevoju, ki je močno zaščiten plul
ob rtiču Bengourit. Ko jo je zadelo torpedo,
je ladja zletela v zrak. Trejto ladjo za 7000
ton pa je napadla letalo pod vodstvom po-
poročnika Carla Bernocchia. Ladja je bila za-
deta in se je potopila.

Nova uredba glede bivanja v Rimu

Rim, 16. avgusta. s. Rimski prefekt
je na podlagi čl. 19 sedanje občinske-
ga in pokrajinskega zakona izdal na-
slednjo odredbo:

Od 18. t. m. dalje se bodo morali na
ozemlju rimskega guvernerata ravnati
po tehle uredbah:

1. Anagrafski uradi rimskega guver-
nerata ne bodo smeli niti neposredno
niti po komisariatu za izselence do-
voljevati anagrafski vpis tistim, ki ne bi
mogli dokazati, da se selijo v Rim iz
upravičenih razlogov. 2. Prepovedana je
prodaja živil na karte, ki so bile izdane
od drugih občin in ne nosijo posebnega
pečata prehranjevalnega urada guvernera-
ta, ali jih ne nadomešča druge po-
sebe živilske karte. Do 31. t. m. bodo
izgubljene veljavne vse dosedanje živilske
karte s pečatom guvernerata, ter bodo
zato morale imeti za obnovo veljavnosti
nove pečate ali pa jih bodo nadomestile
posebne karte. 3. Vsem, ki imajo stalno
bivališče v Rimu, je prepovedano, nuditi
stanovanje za več ko pet dni — pa če-
prav zastoj — osebam, ki prihajajo iz
drugih občin, razen če gre za rodbinske
člane ali sorodnike v prvem in drugem
kolenu ter iz upravičenih razlogov. 4.
Bivanje v hotelih, penzionih in oprem-
ljenih sobah ne sme biti daljše od petih
dni: po tem roku tudi ni dovoljeno pre-
seliti se v drugo podobno bivališče. Iz-
zveti pa so tisti, ki lahko dokažejo, da
je njihovo podaljšano bivanje potrebno
zaradi zaposlitve ali iz drugega tehnega
razloga. 5. Ugotovitev, kdaj posebni vzro-
ki koga upravičujejo ali ne, vodi rimska
policija ob priliki anagrafskega vpisa ali
po zahtevi interesentov, o katerih go-
vori točka 4. Na podlagi listine, ki jo bo
izdala policija in iz katere bo razvidna
doba dovoljenega bivanja, bo prehranje-
valni urad guvernerata dal pečat na
živilsko karto, ali pa jo nadomestil s po-
sebnim živilsko karto. Proti kršilec tem
odredbe bo nastopala policija, ki bo po-
skrbela za prisilen povratek, če gre za

posamezne državljane, lastnikom hote-
lov, penzionov in opremljenih sob pa
vzela obrtno dovoljenje za nekaj časa
ali za vedno. Glede kršitve čl. 3 te ure-
be pa bodo odgovorni družinski pogla-
varji, ki bodo morali ali v zapor za de-
set dni ali pa plačati kazni do 500 lir.

Protikomunistični duh med ruskim prebivalstvom v Romuniji

Bukarešta, 17. avgusta. s. Nov
dokaz za protikomunistični duh, ki pre-
veva rusko prebivalstvo, se vidi iz dej-
stva, da odhaja vsake nedelje iz Buka-
rešte proti Nemčiji vlak Rusov, Ukrajn-
cev in Kavkazijcev, ki prebivajo v Ro-
muniji in ki se prostovoljno priključajo
v ruski prostovoljski zbor, ki ga je orga-
nizirala nemška vojska.

Uradno poročilo iz Berna javlja,
da so v noči od 14. na 15. avgusta
skupine tujih letal zapovrstjo prele-
tele več švicarskih predelov. Po mno-
gih krajih so imeli letalski alarm.

Napredek Mandžurije pod japonsko oblastjo

Hsinking, 17. avgusta. s. Podravnatelj
glavnega urada mandžurske vlade Tada-
juki Kurini je na zborovanju, katerega so
se udeležili zastopniki gibanja za veliko Vzhod-
no Azijo, poudaril, da je bila Mandžurija
pred desetimi leti le skupek kmetijskih vasi
in naselij, danes pa je država z veliko
težko industrijo, ki ima vse možnosti, da
krepko nadaljuje vojno za ustvaritev velike
Vzhodne Azije. Kurini je pristavil, da je
uspeh prve gospodarske petletke privedel
mandžursko vlado do tega, da je izdelala
drugi petletni načrt. Poudaril je, da bodo
vso pozornost posvečali pridelavi poljedel-
skih pridelkov ter težki industriji, zlasti
železarski, premogarski in kovinarski. Ku-
rini je končal izjavo z zagotovilo, da bo
pri izvedbi drugega petletnega gospo-
darskega načrta pospeševali zlasti lahko
industrijo.

IMENOVANJA DRŽAVNIH KOMISARJEV V KONFEDERACIJAH Važna načelna izjava novih voditeljev osrednjih sindikalnih organizacij

Rim, 16. avgusta. s. Agencija Ste-
fani je objavila naslednja imenovanja:
avv. prof. Amedeo Gambini je bil po-
stavljen za komisarja konfederacije kre-
ditnih in zavarovalnih ustanov, dr. Carlo
Casali za komisarja zveze delavcev v
kreditnih in zavarovalnih ustanovah, inž.
Fabio Frigeri ter dr. Riccardo Juc-
ker za podkomisarja v zvezi industrij-
cev.

Novi načelniki konfederacij so torej
naslednji: grof Mario Visconti, komi-
sar zveze poljedelcev, podkomisar pa
prof. Pietro Germani; Achille Gran-
di, komisar zveze poljedelskih delavcev,
podkomisar pa računovodja Oreste Liz-
zadri; sen. inž. Giuseppe Mazzini,
komisar zveze industrijskih, podkomisar
pa Riccardo Jucker in inž. Fabio
Frigeri; Bruno Buozzi, komisar
zveze industrijskih delavcev, podkomisar-
ja pa Gioacchino Quarello in Giovanni
Roveda.

Komisar zveze trgovcev: avv. Enzo
Storoni. Komisar zveze svobodnih po-
klicev in umetnikov: prof. Guido de
Ruggero, podkomisar pa Raffaello
Perruzzi. Komisar zveze kreditnih in

zavarovalnih ustanov: avv. prof. Ame-
deo Gambini. Komisar zveze delavcev
v kreditnih in zavarovalnih ustanovah:
dr. Carlo Casali.

Rim, 16. avgusta. s. Komisari in vice-
komisari sindikalnih zvez so podali nasle-
dno izjavo:

»Podpisani imenovani komisariji ter vice-
komisariji za zveze industrijskih poljedel-
skih in trgovskih delavcev ter delavcev v
kreditnih in zavarovalnih ustanovah, ter
zveze svobodnih poklicev in umetnikov, v
pripravi, da ima naloga, h kateri smo
poklicani, docela sindikalnega značaja, ki ne
vsebuje nobene politične neodgovornosti, iz-
javljamo, da sprejemamo imenovanje v ko-
rist naroda ter naših organizirancev za od-
pravo preteklosti in skrbno obnovo ita-
lijskemu sindikatov, ki bo upoštevala izro-
čila starega sindikalnega gibanja, in bo
organiziranje pripravila do tega, da bodo
dimpreg neposredno imenovali svoje lastne
načelnike.«

Bruno Buozzi, Guido de Ruggero, Achil-
le Grandi, Gioacchino Quarello, Oreste Liz-
zadri, Raffaello Ferruzzi, Giovanni Roveda,
Carlo Casali.

Splošni vojaški položaj na ruskem bojišču

Berlin, 13. avgusta. s. Mednarodna po-
ročevalska agencija javlja: Tudi predve-
računljajmo so se boji zahodno in jugozahodno
od Bjelgoroda razvijali na omejenem in so-
razmerno tesnem prostoru. Sovjeti niso mo-
gli zaradi tega vreči v boj vseh množic pe-
hote in oklepnikov, pač pa so imeli veliko
bolj krvave izgube kakor pa dan poprej.

Razen tega so strnjene skupine koraka-
jočih nasprotnikovih čet in številni valovi
napadalnih oddelkov nudili sijajne tarče za
nemška bojna in bombniška letala, ki so po-

segala v boje od jutra pa prav do pozne no-
či. Tako je bilo na primer sporočeno, da je
blizu Čuvnjeva skupina nemških stirmoglav-
skih letal v sodelovanju z nemškimi oklep-
nimi vozili s celo vrsto bomb, ki so padale
v sredo, razbila več kakor 80 nasprotniko-
vih avtomobilskih vozil, ki so bila natičeno
polna vojakov, kakor tudi štiri najtežje so-
vjetske tanke.

Tako je bil v kati zadušen napad, ki ga
je nasprotnik usmeril v bok nemške obramb-
ne črte. Klešeni manever, ki ga je na le-

zadostuje jim samo, da drže sedanje
strategične postojanke, piše propa-
gandni minister dr. Gubbels v listu
»Völkischer Beobachter«.

Italijansko mornariško ministrstvo
je odločilo, da se bo oklepnica »Lito-
ria« odšel imenovala »Italia«, ruslisa
»Camelia nera« in »Squadrata« pa
»Artigliere« in »Corsaro«.

Sv. oče Pij XII. o počitnicah ne pojde
iz Vatikana, kakor že vse od začetka
vojne ni hodil. Del gradu Castel
Gandolfo, počitniškega bivališča pape-
ževga, so dali rimskim redovnicam,
katerim so bili samostani razbiti po
letalskih napadih.

Francoska vlada je izdala zakon,
po katerem bodo morali plačati vse
davke in dajatve od 1. septembra 1939
dalje tudi tisti, ki se jim je do zdaj
posrečilo tako ali tako izmuzniti.

V sovjetski vojni mornarici so
od preteklega tedna dalje spet urad-
no uvedene nekdanje službene stop-
nje, ki so jih Sovjeti takoj v začetku
odpravili. Pripadniki vojne mornarice
se odlej spet delijo na častnike, pod-
častnike in mornarje. Častniki štejejo
tri skupine: nižje, višje in admirale.

V prvo skupino spadajo vsi častniki
do poročnika bojne ladje, v drugo vsi
tisti do kapitana bojne ladje, v tretjo
pa kontraadmirali, podadmirali, ad-
mirali in brodojni admirali. Tako je
zdaj tudi sovjetska mornarica krenila
na stara carska, docela protirevolu-
cionarna pota.

Romunska ministrstvo za delo pri-
pravlja zakon, po katerem bodo vsa
podjetja, ki zaposlujejo več kakor 3
delavce, morala odlej imeti posebno
delavske knjižice.

vem krilu istega oddelka izvedlo nekaj oddel-
kov nemških oklepnikov, je rodil za posle-
dico, da je bila skupina sovjetske vojske
obkoljena in uničena. Istočasno so nemške
čete preprečile sovražnikov obkoljevalni po-
skus.

Na jugozahodnem, zahodnem in severo-
zahodnem odseku pri Orlu je bil tudi pred-
večerašnjim dan trdih bojov. Nasprotnik, ki
se mu je podro upanje, da bo obkolil
ogromne skupine nemških sil, se je vrgel v
besen čelni napad, ki pa ni prinesel niti
najmanjšega uspeha. Proti nemški razvr-
stavi zahodno in južno od Vjazme, pri Ki-
rovu in pri Jarzevu so boljševidni tudi pred-
večerašnjim metali v boj sive pehotne od-
delke in oklepne oddelke, ki so s podporo
silovitega topniškega ognja poskušali za
vsako ceno prebiti branilčeve črte.

Širite najboljši slovenski
opoldnevnik »Slovenski dom«!

Živahne nepremičninske kupčije

Prepis lastninske pravice je za vsakogar zelo važen uradni akt, ki ga mnogi zasledujejo z največjo pazljivostjo in skrbnostjo. Primerilo pa se je že leta, da so zaradi prepisa nastale silne homatije in sitnosti. Nedavno se je vnela med dvema stankama silna huda civilna pravda, da se razveljavi v polnem obsegu neka kupna pogodba. Sodne instance so res razveljavile dotično kupno pogodbo in tožnik je bil nato upravičen, da je izvršilnim potom zahteval razveljavljenje kupne pogodbe in da so to razveljavili tudi v zemljiški knjigi.

Nepremičninski trg kaže v avgustu kljub pasjim dnevom še kaj primerno živahnost. Saj so na delu marljivi in podjetni posredovalci, ki so do pičice informirani o stanju vsake zemljiške parcele, vsake hiše in vile, vsake nepremičnine in tudi vedo natanko plačilno zmoglost vseh zainteresov. Ti posredovalci vam vse izvajajo, a znajo biti zelo premeteni in zviti. V prvi polovici avgusta je bilo v zemljiški knjigi zaznamovanih nad 25 raznih prenosov lastninske pravice za skupno vrednost okoli 1.866.531 lir. Ako upoštevamo nekatere večje izločitve posestov, ko je oče izročal z izročilno pogodbo posestvo svojemu sinu — nasledniku, lahko cenimo, da je znašala vrednost vseh nepremičnin, ki so bile sedaj v avgustu prepisane na druge lastnike, nad 2 milijona lir.

Med drugimi naj navedemo nekatere posestne spremembe, tako:

Hiša usmiljenih sester sv. Vincencija Pavelskega, Hiralnica sv. Jožefa odnošna

† Tominc Janko in Kos Stanko

St. Jošt, 17. avgusta. Naša zemlja je sprela v svoje zavetje spet dva najboljša fanta, žrtvi komunistične pobesnelosti. V sredo, 11. avgusta, je skupina zločincev čakala skrita v zasedi in prežala na ljudi. Dopoludne je presenetila v gozdu ob cesti Tomincovega Janka in njegovega prijatelja Kosa, ki sta jo mahala po cesti. Zločinci so najprej ustrelili Tomincovega Janka iz Samotarice, nato pa še Kosa Stanka iz Vinharjev iz občine Poljana.

Tomine je bil takoj mrtov, dočim je Stanko podlegel poškodbam šele v bolnišnici. Oba sta bila med najboljšimi fanti in med ljudstvom zelo priljubljena. Pokopali so ju v petek z vso slovesnostjo.

V sredo je bilo ujetih 20 članov zločinske tolpe in dve tovarišici, skrivnice teh zločinov.

Ljubljana Koledar

Torek, 17. velikega arpana: Hlacin, spoznavalec: Julijana, mučenica: Mamant, mučenec: Bogat, mučenec.

Rdeči križ poroča: V pisarni Rdečega križa, Ulica Arielle Rea 2-11, naj se med uradnimi urami od 8-12 javijo: Aršek Andrej, Cerne Andreja, Iščič Miroslav in Gantar Minka roj. Ambrožič ter svoji naslednji interjenerji: Burger Iva, Branšelj Marjeta, Božič Božena, Krševan Alojzija, Lučič, Radoševič, Roglič Milena, Skubic Milka, Tratar Antonija in Trobiš Justina, nadalje osebe, ki so poslate pakete naslednjim: Jurešič Mirko, Babič Albin in Kušan Marija.

Seznani davčnih osnov krojačev bodo v mestnem odpravnstvu razgledni do 30. avgusta, seznani davčnih osnov šivilj, kovarjev, mehanikov, kleparjev, instalaterjev (vdni), plinskih, kanalizacijskih naprav (vdni) bodo pa do 31. avgusta razgledni v mestnem odpravnstvu, torej v III. nadstropju magistratne hiše za Robbevin vodnikom.

Drž. tehniška srednja šola obvešča učence zavoda, da dvignjevo in ravnateljevi pisarni med 9. in 11. uro osebne izkaznice do 25. t. m. Po tem roku bo ravnateljevo izkaznico vrnilo mestnemu poglavarstvu. — Za učence, italijanske, so obvezni počitniški tečaj po razporedu, ki je objavljen na šolski deski.

Vedenje prebivalstva v primeru »letalskega alarma«

V času letalskega alarma meščani ne smejo biti na ulicah, če nimajo posebne izkaznice, izdane od Uprave za letalsko zaščito. Kritični bodo takoj aretirani.

Brez posebnega dovoljenja lahko krožijo po cestah sredstva in člani oboroženih sil, kakor jim dajo za to navodila vojaške oblasti in oblasti javne varnosti. Motorna vozila bodo spredaj opremljena z okroglo črno-belo ploščico, vozniki pa morajo imeti vedno pri sebi dovoljenje ter vojaško izkaznico ali izkaznico javne varnosti, da se tako v slučaju kontrole lahko izkažejo.

Hilni nadzorniki, ki ob začetku alarma ne bi bili na svojem mestu, kjer morajo izvrševati svojo dolžnost, lahko hodijo po cesti v prvih desetih minutah, da utegnjo priti do hiše, katere nadzorniki so, morajo pa nositi s seboj izkaznico, s katero lahko dokazujejo, da so hišni nadzorniki v slučaju letalskega alarma.

Motorna vozila, ki nimajo dovoljenja krožiti ob letalskem alarmu, morajo ugasniti žaromete in se ustaviti na desni strani tako, da ne bodo ovirali prometa.

Vozila z živinsko vprego.

Vozniki morajo odvezati konja in ga privezati za voz, če je težak, drugače pa k močnemu kolu ali telegrafskemu drugu tako, da se konj ne more odvezati. Oni sami pa se morajo zateči v najbližje zaklonišče.

Križišča, vhodi v ulice in tramvajski progi morajo biti prosti.

Potniki, ki se pripeljejo z vlakom Med letalskim alarmom ne morejo s postaje, ampak se morajo zateči v zaklonišče postaje in izpolnjevati navodila, ki jih daje železniški uslužbenec.

Vlaki, razen če ni letalskega napada, v katerem so vržene bombe, nadaljujejo svoj normalni promet.

Potniki cestne železnice

Šele dve minuti po začetku letalskega alarma bo prekinjen električni tok za cestno železnico, da tako lahko pridejo tramvajski vozovi v širok prostor ali izogiba lišče, in ne ovirajo drugega prometa. Potniki bodo mogli zapustiti voz šele, ko bo prišel na svoje mesto, ki je dobro poznano sprevodniku.

Javna zaklonišča, ki so na razpolago meščanom

Magistrat, Mestni dom, Kresija, Hotel Metropol, Hotel Slon, palača Bate, Trboveljska družba, Čim preje bodo dokončana zaklonišča: Kongresni, Rimski, Valvasorjev trg, Trg pred dramo, Breg, Tabor, Tobacna, Rožnik.

Zavetišče sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9. je prodala več zemljiških parcel, nahajajočih se v k. o. Petrske predmestje I. del, in sicer: a) Mihaeli Bregarjevi, uradnikovi soprog in Ljubljani, Škofja ulica 7. in nedoltni Mariji Bregarjevi, prvi dve tretjini, drugi eno tretjino parcele št. 290-36 v izmeri 280 kv. m. za 25.000 lir, in b) Angeli Zabukovec roj. Knez, soprog poštne uradnika, Ljubljana, Bolgarska ulica 21, parcelo št. 287-18 njiva v izmeri 279 kv. m. za 25.100 lir. Kvadratni meter je bil po 90 lir.

Bizovičar Marijan, akademik, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 30, je prodal Mariji Sečkovi, industrijačevi soprog, Ljubljana, Strossmayerjeva ulica 8, parcelo št. 257-4 v izmeri 649 kv. m. in št. 257-3 v izmeri 656 kv. m., obe ležeči v k. o. Spodnja Šiška, za kupnino 88.740 lir.

Rebolj Bogdan, trgovec in posestnik, Ljubljana, Poljanska cesta 8, ki je kupil pred mesec Korovno hišo na Poljanski cesti za 670.000 lir, je prodal Mariji Ostrožnikovi in Dragi Ostrožniku, trgovcem v Ljubljani, Cesta 3. maja 4, nepremičnini vl. št. 825 k. o. Ježica in št. 1116 k. o. Stožice za 380.000 lir.

Mirenski žrtvi

Trebnje, 17. avgusta. Pobesneli komunisti so v Mirni v petek ubili 9 ljudi. Med drugimi je padel kot žrtve posestnikov sin Kotar I. od Sv. Križa. Ubit je bil tudi sorodnik znanih komunističnih organizatorjev železniški uradnik v p. Majcen. Sam je bil poštenjak in ni odobral komunističnega nasilja.

Vai kraji v naši okolici so pod vtisom tega groznega zločina, s katerim so komunisti spet »osvojedili« nekaž Slovencev. Vse žrtve so že pokopali.

IZ Hrvaške

Za državnega svetnika je bil imenovan ustaški polkovnik Rukavina. Joco Rukavina je bil v bivši državi obsojen na visoko kazen radi svojočasnega ustaškega napada na orožnike v Brusnini.

Prijateljski stiki NDH z Burmo. — Zunanji burmski minister Thakri Nu je poslal iz Ranguma v Zagreb brzojavko s sporočilom, da je bila prvega dne tekočega meseca proglašena neodvisnost Burme, ki si želi prijateljskih odnosov s Hrvaško. Zunanji minister dr. Budak je odgovoril, da je hrvaška vlada že 7. avgusta priznala burmsko neodvisnost in si želi z Burmo prijateljskih stikov.

Okrog 7500 revnih otrok oskrbuje zveza Karitas v svojih domovih v Zagrebu.

S Spod. Štajerskega

V Dobrni je umrl vodja deželnega urada in krajevnega organizacijskega vodja Vinzenz Jamnikar. Zapuščen ženo in 6 otrok. Okrožni vodja Dorfmeister je oznanil njegovo smrt v mariborskem dnevniku s posebno osmrtnico.

V Mariboru so umrli: 66letna zasebnica Marija Iščič roj. Lončar, 41letna zasebnica Karolina Mušič roj. Altrichter. Iz kroga rajhenburških trapistov. Iz Banja Luke je prišlo sporočilo o hudi nesreči, ki je zadela tamokšnje slovenske trapiste v samostanu Marija Zvezda. V samostanu se je pojavil trebušni legar in zbolelo je 11 gospodov. Huda bolezen je zahtevala tudi dve smrtni žrtvi: o. Edmunda Bračuna iz Kozjega in o. Venceslava Polaka iz Črnuče pri Ljubljani.

Z Gorenjskega

Na Jesenicah je umrla Jožeta Stolarjeva, roj. Černiš. Naj v miru počiva.

V Vrbskem jezeru je utonila pisarniška uradnica Eva Leidingerova, ki je prišla iz Grudniča semkaj na počitnice. Bržčas jo je v vodi zadela kap.

O skritih zakladih na dnu morja: s kakšnim denarjem se kupujejo žene in kaj vse uporabljajo kot denar, boste lahko brali v prvi »Svetovni knjigi« »Denar«, ki bo izšla 1. septembra. Knjigo je spisal dr. V. Murko in je zelo bogato ilustrirano. Če 300 sliki Narodne št. na »Svetu« v Ljudski knjigarni! Narodna 20 lir!

Dobropole

Quo vadis, roman v slikah, lahko dvignje vsi prednaročniki pri g. kaplanu F. Fekonji.

V Ambrusu je umrl nekdanji večletni župan in posestnik g. Anton Vidmar. Bil je poštenjak in med ljudstvom zelo priljubljen.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Počasi, prav počasi se obrne proti poveljniku ladje, kapitanu, ki me je na jel za kurjaško službo na »Nuljanu«. Vprašuje se ozre vanj, potem pa vzame iz njegovih rok mojo mornarsko knjižico, ki jo je oni imel že ves čas pripravljen.

Nekaj časa gleda vanjo, toda očitno se ne more spomniti, zakaj brž pokliče dva človeka, ki sta do zdaj stala na stopnicah in čakala, kdaj prideta na vrsto za kak nastop.

Tema človekoma zapove, naj me natančno preiščeta.

Preiskava ni kaj posebno težavna ali zapletena, zakaj na sebi nimam drugega kakor hlače. Zato se moram skoraj nasmehnuti ob misli, da bi v teh bornih capicah kdor koli menil najti kaj posebnega ali važnega.

Ko ne najdejo pri meni ničesar, me poveljnik vpraša:

»Kje imaš svoje cunje?«

Pokažem na raztrgan suknič ter na majhno culo, ki leži v bližnjem kotu, in rečem:

»Tamle!«

Zaženejo se na tiste cunje ter jih začnejo hlastno pregledovati. Očrta, otrčajo, potem začno to mojo berajočo celo po šivih parati. Toda nikjer ni ničesar, kar bi moglo vreči name tudi senco suma.

Botra vila

Kravarica je bila na dvorcu že kar huda:

»Nikar me ne draži! Saj vendar sam dobro veš, da te hočem!«

»Če je pa tako, ti pa še nekaj povej!« »Tak povej žele: se je jezila in ga zuhljala iz same nestrpnosti.

»Pridi no bliže z usosom! Povem ti na uho: najlenu prvega otroku, če bo deček, bo vila za krstno botro. Tako mi je obljubila. In še je prerokovala, da bo otrok srečen, zdrav, bogat in da bo dolgo, dolgo živel. Prej pa da bo moral tudi mnogo hudega prestati... Za novo zibelko pa da mi bo že botra vila pokazala amreko na gradšču; amreko, ki bo tam zrastle med divjim lovom, ki ga bo gnal čez gradščo divji lovec!«

Zanimiv dogovor zavarovalnih zavodov

Ljubljana, 16. avgusta.

V zemljiški knjigi je bil 5. t. m. izveden zanimiv prepis lastnine do nepremičnine vlož. št. 51 kat. obš. Kapuclinsko predmestje. Ta vložek obstaja iz stavbine parcele št. 65-16, na kateri stoji hiša št. 11, Cesta 3. maja. Parcelo je 19. aprila 1877. kupil bančnik in veletrgovec Emerik C. Maeyr in na njej sezidal lepo palačo, ki je delala česti velik okras. Na temelju prisojilne listine od 29. decembra 1916. je bila hiša prepisana na pokojnikovega sina Emerika Mayerja. Ta je palačo 15. januarja 1922. prodal splošni zavarovalni družbi »Jugoslavija«, ki je imela svoj sedež v Beogradu, a podružnico v Ljubljani. Kupnina za hišo je znašala 1.685.000 din. Po velikih dogodkih aprila 1941. je odredil Visoki komisar sekretar nad podružnico. V paži je doblje svoje uradne pravice podružnica Narodnega zavarovalnega zavoda v Rimu — Istituto Nazionale delle Assicurazioni.

Dne 30. junija lani je bil sklenjen med ljubljansko podružnico »Jugoslavije« ter Narodnim zavarovalnim zavodom in družbo Assicurazioni d'Italia kratak dogovor o prevzemu imovine in obveznosti »Jugoslavije«. V imenu »Jugoslavije« je dogovor podpisal njen sekretar, odvetnik Nino de Petris. Med omenjenimi zavarovalnimi zavodi sklenjen dogovor je 13. julija odobril Visoki komisar v smislu zadevnih zakonitih določil in uredb o zavarovalnih zavodih.

Dogovor vsebuje 5 kratkih členov. Po tem dogovoru je »Jugoslavija« odstopila Narodnemu zavarovalnemu zavodu (Istituto Nazionale delle Assicurazioni) vse obveznosti, ki izvirajo iz listnice o življenjskem zavarovanju in iz pogodb o doživljenjskih rentah. Družba Assicurazioni d'Italia pa je od ljubljanskega zavoda prevzela listnico panog škode (požarne, elementarne in druge škode). To vse po stanju 31. decembra 1941.

Požar

Novo mesto, 17. avg. Posestnika Franca Turka in N. Novaka v Bršljino v novomeški okolici je pred dnevi zadela huda nesreča. Po nesrečem naključju je nastal ogenj v gospodarskem poslopu prvega posestnika ter zajel ob stavi, ki sta zgoreli do tal. Samo posestnik Turk ima več kakor 120.000 lir. škode. V poslopu mu je zgorelo žito, krma in drugi pridelek. Novak trpi na škodi za okrog 60.000 lir. Gasilec se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil in napravil še več škode.

Abesinija po 2 letih, odkar se je vrnil neguš

Sodobne »rimske legije« so opravile v Abesiniji ogromno delo, zdaj pa so Angleži deželo spet čisto zanemarili

Lizbona, 14. avgusta. s. Ameriška revija »Time« in angleška »News Review« pišeta o položaju v Abesiniji, ko sta potočili dve leti, odkar se je neguš vrnil v Abdis Abebo.

Medtem ko so pod italijansko upravo — piše »News Review« — opravljali le obnovitvena dela v Abdis Abebi ter so za ta dela letno namenili 33 milijonov funtov sterlingov, razpolaga danes Haile Selasie vsako leto le z milijon sterlingov, kar je prava milostna britanske vlade, ter s 300 tisoč sterlingi lastnih dohodkov. In to je ves denar, kolikor ga ima danes Abesinija na razpolago za obnovitvena dela po vsej deželi. Zato res ni nič čudnega, če je obnovitvenih del vedno manj in da dežela na vseh poljih propada.

Obe omenjeni reviji odkrito priznavata, da so »legije sodobnega Rima« opravile ogromno delo v Abesiniji, ko so tam zgradile 8.000 km asfaltnih in 20.000 dobrih postranskih cest, da so ustanovile najrazvostnejša industrijska podjetja, bolnišnice in zdravstvene postaje. Danes — piše »News Review« — stroji po sodobno urejenih tovarnah rjave. Po teh tovarnah je delo obstalo, ker ni strokovno usposobljenega osebja. Ceste so zanemarjene, razrite in razdejane sprito hudih nalivov. Veličastna poslopja v Abdis Abebi, ki so jih zgradili Italijani, razpadajo, ker ni nikogar, ki bi skrbel, da bi jih ohranjal v dobrem stanju.

OSEMDESETLETNICA »MATICE SLOVENSKE«

»Matica Slovenska«, najpomembnejša slovaška kulturna organizacija, bo te dni slavila osemdesetletnico ustanovitve. Njeno delavnost so dnevniki lepo ocenili. Po letnem poročilu iz leta 1942. je razvidno, da je bilo v njej včlanjenih 53.075 članov, 18.000 več kakor leta 1938, kar je za kulturno društvo v državi s 2,5 milijonov prebivalcev lepo število. 269 krajevnih skupin je pripravilo 7073 prireditev. Veliko narodnovzgojno delo, ki ga je izvedlo, je razvidno iz naslednjih ugotovitev: 1. 1942. je ustanova izdala v lastni založbi 77 prirovnih, zgodovinskih, filozofskih in belestrističnih del, ki so jih prodali v 317.417 izvodih.

Matica Slovenska je prav za prav dve romantični dobi, v kateri so se po predmarini dobi razvile »Zveza slovaških tovarišev znanosti« (Tyrnau 1792), »Društvo slovaških literatov« (Pressburg 1801) itd. Prva večja demonstracija s 5000 Slovaki je bila leta 1861. v St. Martinu. Na tem zborovanju sprejeta spomenica je bila zahteva po ustanovitvi »Matice Slovenske«, ki bi imela iste naloge kakor pri drugih narodih »Akademije znanosti«. Zahteva je bila botra misli ustanovitve Matice tudi pri drugih slovaških narodih. Globlja osnova za to pa je bilo spoznanje, da si mora mali narod sam priboriti pol. pravice pri velikih narodih in da je potrebno, vse storiti za zavarovanje obstaja naroda v duh, in kulturnem oziru. Pri naslednjem razpravljanju z vlado na Dunaju je ta razsodba potrjena. Politične zahteve Slovkov niso mogle biti uvaževane, nasprotno pa so se kulturni razumniki lahko razveselili, ko je po 4. avgustu 1863 »Matica Slovenska« oživila in razširila svoje delo.

Delo, katerega je »Matica Slovenska« izvedla na znanstvenem in publicističnem področju v prvih dvanajstih letih svojega obstoja, je podpiravalo njeno pomembnost. V začetku se je poglabila za povzdigo slovaškega naroda na kulturni stopnji v notranjem življenju in da ga zastopa na zunaj. Vsa odločujoča vprašanja v šolstvu, umetnosti in znanosti so bila izročena v roke

Vseponovod vlada sama umazanija. Britanski častniki in uradniki v Abdis Abebi žive udobno življenje, na drugi strani pa je v mestu vse polno brezposelnih. Italijani so bili odpravili suženstvo in teoretično je bilo prepovedano tudi po vrnitvi neguša, a zdaj je znova vzvelo. Na tisoče podeželanov izkoriščajo posamezni abesinski rasi za razna dela, rasi, ki so spet dobili svoje prejšnje pravice. Abesinska policija ni kos tolpam capinov, pred katerimi dežela ni več varna, in večkrat se zgodi, da ti capini napadejo celo angleške avtomobilske kolone na podeželskih cestah. Angleške komisije gospodujejo nad gospodarskim in finančnim življenjem Abesinije, kjer primanjkuje številnih stvari, kjer so težave a prevozi in kjer ni zadostnega izvoza.

Ker Haile Selasie na polju trgovine ne pričakuje mnogo od Angležev, stavlja svoje nade zdaj na Amerikance, ki so mu bili obljubili denar in tehnične strokovnjake. V Abdis Abebi pričakuje ameriško komisijo, ki naj bi spet uredila zunanjo trgovino na podlagi zakona o posojanju in dajanju v najem. Ta komisija ima namen — kakor piše »Time« — ugotoviti, kako bi bilo Abesinijo mogoče izkoristiti za tehnična dela zavezništva. Neguš — končuje revija — ros nima »zaloga, da bi se preveč veselil. Z grenkobo v srcu mora pomisliti na usodo malih narodov, ki so jih osvobodili njihovi mogočni zavezniki.

»Matica Slovenska«; tudi verska vprašanja v življenju slovaškega naroda so bila v njenih rokah. Katoliški škof Stefan Moyzes je bil poklican na čelo; vendar je imel vodilno vlogo poleg Moyzesa tudi protestant dr. Karol Kuzmany.

Po poravnavi med Avstrijo in Madžarsko leta 1867. so se Slovaki razočarani vrnili z Dunaja. »Matica Slovenska« je s svojim delom večkrat segala v območje, ga je podpirala tudi ruska vlada. To usmeritev je morala budimpeštanska vlada smatrati kot izživanje. Politični utesnitvi je sledila tudi kulturna. Odločilen udarec je bil leta 1875., ko je bila »Matica Slovenska« prepovedana in njeno premoženje zaplenjeno.

Da se je v razdobju do leta 1918. slovaški narod odzidal na narodni stopnji, je bila brez dvoma zahvala »Matice Slovenske«, ki je položila dobro podlago. Po ustanovitvi Česko-Slovaške je bila »Matica Slovenska« vedno takoj zopet poklicana k življenju. V nastopu katoliškega župnika Andreja Hlinke in protestanta Martina Razusa v slovaškem osvobodilnem boju vidimo nadaljevanje matične tradicije. V okviru boja za narodno enakopravnost s Čehi je »Matica Slovenska« igrala veliko vlogo.

Naloga te kulturne organizacije ni prenehala po ustanovitvi lastne samostojne slovaške države. Nastal je dualizem med šolskim ministrom in »Matice Slovenske«. Kulturna prireditev šolskega ministrstva so bila odmerjena zelo močno od verskih, medtem ko je »Matica Slovenska« oplojala svoje delo v globlji naroda, da je zopet vse izžarevalo na narod. Podpore, ki dotekajo »Matici Slovenski« od strani države, podpirajo pomembnost, ki jo država še danes odmerja tej narodni ustanovi. Delavnost, zrasla iz razmer krogotoka slovaškega duhovnega življenja, kaže, da je »Matica Slovenska« zvesta svoji tradiciji in tako rekoč vžgalno zrelo duhovnosti svojega naroda, ki poglablja svoje obveznosti proti duhovni jasnosti slovaškega naroda. (Donau Zeitung.)

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

Heath se je vdal.

»Da, to že razumem, je dejal čez nekaj časa, za sedanjim položaj me zelo jezi. Poznal sem v svojem življenju že marsikakšno zločina, a takšnega, kakor je Bilss. Še ne... Zakaj se ne bi ravnal po nasvetu gospoda Vanceja?«

Markham je začel nemirno hoditi sem in tja in videti je bilo, da se je odločil.

»Mislim, da se bom res moral ravnati po njem.« Pri tem je ošinil z očmi Vanceja.

»A zametastih rokavice si nikar ne natikaš, preden ga boš zgrabil.«

»Zametastih pa res nikdar ne nosim. Irhaste si včasih že natakem, to že. Pozimi pa imam rajši takšne, ki so iz pršije ali jelenje kože. A zametastel Kaj vam vse ne pride na misel!«

Stopil je k vratom in jih odprl. Na hodniku je stal Hamer prekrižanih rok pozorno in tiho na straži.

»Je gospod doktor odšel iz svoje delovne sobe?« ga je vprašal Vance.

»Ne, offendi.« Egipčan se je zazrl predse.

»Dobro! Vance se je podal po hodniku. »Pojd, Markham, pogledaj malo, kaj bi se dalo narediti.«

Markham, Heath in jaz smo šli za njim. Na vrata dr. Bilssove delovne sobe ni nihč potkal, pač pa jih je kar tako odprl.

»Oho, se je morda kaj zgodilo?« se je začudil Vance, ko v sobi ni bilo nikogar. Tudi drugi smo se lahko prepričali, da v sobi tedaj ni bilo žive duše. »Zelo čudno je to! Vance je odšel proti vratom, ki so držala na zavite stopnice, ter jih odprl.

»Gospod doktor se najbrž razgovarja s svojimi zakladi.« Pri tem je že stopil skozi vrata in odšel po stopnicah navzdol, mi pa smo mu sledili.

Ko je bil na dnu stopnic, je nenadno šel z roko čez čelo.

»Na tem svetu ne bomo mogli nikdar več zasliševati Bilssa.« je dejal s tihim glasom.

Tudi ni bilo več prav nobene potrebe, da bi nam on dajal še kakšno pojasnila. V kotu nasproti stopnicam, skoro na istem kraju, kjer smo bili prej, dan našil umorjenega Kyleja, je ležal Bilss na obrazu v mlaki krvi. Čez tlinik in čez razbito lovanje mu je ležal Anubijev kip. Težki kip podzemnega boga je bil očitno padel nanj v trenutku, ko se je on sklonil, da pogleda predmete, ki so bili postavljeni v zadnji predal velike police, vprav tja, kamor se je sklonil prej, dan našil umorjenega Kyleja. Tako nas je ta prizor osupnil, da smo nekaj časa stali tam, kakor bi bili okamenili. Nihče ni spregovoril niti besede. Prevzela nas je groza, ko smo gledali velikega raziskovalca starodavnega Egipta umorjenega na tleh.

(Dolge.)

Torej sem bil rešen in vsaj za nekaj časa varen!

Tedaj sem kakor norec planil k lopati, jo pograbil in jo z vso silo, kar sem je čutil v sebi, porinil v svetlikačo se kup premoga. Ročaj lopate je bil jeklen, toda mislim, da sem ga prijel tako trdo, da so se mi nohti zarezali vanj.

Cutil sem srečo kakor še nikoli v življenju, in z ustnic mi je po ne vem koliko letih spet privrela stara, razposajena študentovska pesem. (Dolge.)